

Hans Nagtegaal, gitaartechnicus van Porcupine Tree

Stille kracht

De man achter de schermen. Hans Nagtegaal (voorgrond) volgt het optreden van Porcupine Tree aandachtig.

Tijdens een optreden een potmeter van een gitaar vervangen of zelfs een drumvel? Gitaartechnicus Hans Nagtegaal draait er zijn hand niet voor om. “Bij een van de leukste optredens die ik ooit heb gedaan, ging ongeveer alles fout wat er fout kon gaan.”

Tekst en foto's: **Stefan Heger**

Al vijf jaar toert de Nederlandse gitaartechnicus Hans Nagtegaal fulltime met bands uit binnen- en buitenland over de wereld. Geheel zonder passende opleiding rolde hij twaalf jaar geleden het podiumwereldje in via de Nederlandse gothic metalband The Gathering. Op zijn cv staan vooral metalbands, zoals Amon Amarth, After Forever en Testament, maar hij draait zijn hand ook niet om voor minder heftige muziek als die van Sarah Bettens (K's Choice). Sinds twee jaar is Hans de vaste gitaartechnicus van de Engelse progressieve rockband Porcupine Tree, waarmee hij regelmatig door Europa, de Verenigde Staten en Japan toert. Vlak voor de Europese tournee van deze band wist hij een gaatje in zijn volle agenda te vinden om over zijn werk te praten met Gitarist.

Hoe ben je gitaartechnicus geworden?

“Twaalf jaar geleden heb ik mijn eigen bedrijfje Surrealm.net opgestart, waarmee ik begon met websites bouwen voor bands en het grafisch ontwerpen van bijvoorbeeld albumhoezen. Zo ben ik er via via een beetje ingerold. Ik wilde iets met muziek, misschien als artiest. Bij The Gathering liep ik in de jaren negentig heel veel mee als stagehand, een beetje meehelpen met van alles, merchandise verkopen en af en toe helpen met opbouwen. In 1998 ben ik naar Italië gegaan, waar ik vier jaar heb gewoond. In de tussentijd heb ik contact gehouden met hun geluidsman, Raymond Tabak, een vriend van mij. Toen ik terugkwam uit Italië heb ik hem gebeld en

“Als ik iets niet weet, zoek ik het op. Ook op internet, soms gewoon tijdens de show via het draadloze netwerk op het podium”

gevraagd of hij nog werk voor mij had. Een week later ben ik aan de slag gegaan bij de Nederlandse gothic metalband Autumn. Een beetje op het podium en de merchandise.

Eind 2002 werd ik door Raymond voorgesteld aan Bobo, de tourmanager van Lacuna Coil, die mijn naam al jaren kende van de credits in de boekjes van albums. Hij zei: 'Ik zie dat jij op het podium de juiste dingen doet, ondanks dat je nog niet professioneel werkt. Geef je telefoonnummer, ik bel je wel eens een keer.' Een paar weken later kwam ik erachter dat hij voor de band Samael werkte, waar ik helemaal gek van ben. Ik heb hem gebeld en gevraagd of hij nog crew nodig had. Hij vroeg of ik een gitaar kon stemmen, want hij had een gitaartech nodig. Ik speel zelf basgitaar en het stemmen van een gitaar en een bas is ongeveer hetzelfde. Als hij had gevraagd of ik iets met licht kon, was ik waarschijnlijk wel lichttechnicus geworden.”

Gitaartechnicus is dus niet iets wat je altijd al hebt willen worden?

“Niet speciaal gitaartech, nee, maar ik merk wel dat het perfect bij mij past. Ik bedacht dat ik niet zozeer zelf een artiest wilde zijn, maar liever iets achter de schermen wilde doen voor artiesten. Ik heb toch wel een gezonde dosis plankenkoorts. Een spreekbeurt in de klas vond ik al moeilijk genoeg en dan zou ik ineens op een podium gaan staan voor een zaal van vijfduizend man die allemaal mijn naam schreeuwen. Die stille kracht achter de schermen, dat is meer wat voor mij. Dan kom je toch al heel snel uit bij dingen als monitorman of gitaartech, wat het dus geworden is en dat gaat goed. Bands blijven mij maar vragen en soms moet ik dan zelfs zeggen: 'Shit, ik ben al bezet.' Wanneer ik voor het laatst een band benaderd heb zou ik niet eens meer weten. Het is eigenlijk altijd wel: 'We hebben jou daar en daar aan het werk gezien, zou je ook wat voor ons kunnen doen?' Zo gaat het al een paar jaar.”

Je hebt dus nooit een relevante opleiding gevolgd?

“Nee, maar ervaring leert kennelijk. Het is natuurlijk handig als je ook het instrument kunt

bespelen. Bij een soundcheck krijg ik het voor elkaar om een paar akkoorden te spelen zodat de PA en monitors afgesteld kunnen worden. Maar ga mij niet vragen of ik een bepaalde solo kan spelen. Dat lukt niet en daar heb ik ook geen behoefte aan. Ik denk dat het in sommige opzichten wel vervelend is als je als gitaartech een supergoede gitarist bent. Als de muzikant zelf dan niet erg begaafd is als gitarist, voelt die misschien al snel zo'n hete adem in zijn nek. Voor sommige bands ben ik ook wel keyboard- of drumtech. Ik krijg nog net een boem-klap-boem-boem-klap eruit. Daar houdt het mee op, maar zolang de muzikant daar geen moeite mee heeft en de geluidstechnici ook niet is dat niet erg.

Ik heb me ook altijd opgesteld als iemand die nieuw is in het vak, die het allemaal nog niet precies weet, maar die het wel graag goed wil doen. Dan vraag ik of ze het aan mij uit willen leggen en let ik op zodat ik het de dag erna voor ze kan doen. Natuurlijk is de techniek belangrijk en de gitaar moet zuiver gestemd zijn, maar uiteindelijk is de interactie tussen de personen misschien wel een het belangrijkste deel van het werk. Je kunt de beste technicus zijn, maar de grootste klootzak. Ik denk dat ik de juiste persoon ben qua persoonlijkheid. Dan wordt het voor lief genomen dat ik niet alle technische kennis heb die ik misschien zou moeten hebben. Bovendien heb ik ondertussen toch ook wel een aardige rugzak vol met kennis.”

Hoe ben je de vaste gitaartechnicus van Porcupine Tree geworden?

“Twee jaar geleden werkte ik voor de Britse

rockband Anathema, die de support act van Porcupine Tree waren. Ik heb toen niet echt veel contact met Porcupine Tree gehad, maar op een gegeven moment had ik mijn dvd-collectie uitgeleend aan hen, want ze hadden een paar vrije dagen en ik had de dvd's ondertussen wel allemaal gezien. Een paar weken later op Bospop speelden zij in de tent en werkte ik daar als stagehand. Hun gitaartech was net gestopt en ze hadden nog geen nieuwe. Ze hadden voor die dag de gitaartech van Marillion geleend, die op hetzelfde festival speelden. Toen zagen ze mij en zeiden ze: 'Hans, wil jij voor ons werken, want je hebt een goede dvd-collectie.' Dat was natuurlijk een grappige manier om het te vragen, maar ze hadden mij aan het werk gezien bij Anathema en vonden dat ik als persoon wel prettig was in de omgang. Ze wilden van mij weten of ik voor die zomer beschikbaar was om shows te doen. Als dat zou klikken, zou het voor vast worden. Zo gezegd, zo gedaan.”

Zanger-gitarist Steven Wilson van Porcupine Tree werkt ook veel als producer. Hij lijkt mij heel erg perfectionistisch en technisch. Is het moeilijk om voor hem te werken?

“Hij weet niet eens hoeveel gitaren hij heeft en hoe elke gitaar gestemd is, maar dat doet er ook niet toe want ik weet dat wel. Als ik vraag of de elementhoogte goed is voor hem, luistert hij gewoon of het goed klinkt. Als het goed klinkt, is het goed. Voor Steven doe ik eigenlijk alles. Als ik vind dat het element wel wat hoger of lager zou mogen, doe ik dat gewoon. De andere gitarist, John Wesley, is juist heel erg technisch; hij was zelf ook gitaartech. Hij heeft het met mij bijvoor-

Insiders over Hans Nagtegaal

Dit vinden mensen die met Hans hebben gewerkt van hem.

Arjen Lucassen (Gitarist Ayreon, ex-Stream Of Passion)

“Ik denk dat Hans de beste gitaartechnicus is die ik gehad heb in mijn 30-jarige carrière.”

Steven Wilson (zanger-gitarist Porcupine Tree)

“Een goede gitaartechnicus heeft een soort instinct om te weten wat er mis gaat, voordat de muzikant het zelf door heeft en dat heeft Hans.”

Chris Catero (Bassist Marty Friedman)

“Iedereen kan het technische gedeelte van de baan wel leren, maar je moet ook kunnen omgaan met de eisen van de muzikanten, wat soms erg moeilijk is. Hans is daar erg goed in!”

Ruud Jolie (Gitarist Within Temptation)

“Hans neemt zijn werk als 'steun en toeverlaat' van de gitarist op het podium uitermate serieus. De gitarist hoeft zich op het podium alleen maar met het verzorgen van de show bezig te houden, zonder dat deze zich druk hoeft te maken om technische zaken.”

Sam Mitcham (tourmanager Porcupine Tree)

“Hans weet het probleem te detecteren en op te lossen voordat ook maar iemand door had dat er iets fout was. Ik kan mijn werk doen zonder mij ooit zorgen te maken of hij het zijne wel doet.”

EFFENAAR	
Load in Porcupine Tree	13:00
Set up / Soundcheck PT	14:00-17:30
Dinner @ Artist Lounge	18:00-19:30
Get in PRR	17:00
Soundcheck PRR	18:00-19:00
Doort	
	19:30
Show PRR	20:00-20:45
Show PT	21:15-23:15
Live Curfew	
	23:15!!!!
Dressingroom Curfew	
	00:15

Een dag uit het leven van Hans Nagtegaal

Om een beeld te krijgen van wat het werk van Hans Nagtegaal precies inhoudt, liep Gitarist een dag met de gitaar-technicus mee tijdens de dag van het optreden van Porcupine Tree afgelopen juni in de Effenaar in Eindhoven.

12:00 De bus van de band komt aan bij de Effenaar.

13:00 De crew van de band begint

met het uitladen van de trailer die in een grote lift aan de zijkant van het podium staat, waarna Hans in overleg met de monitorman van de zaal besluit de ruimte naast het monitorbord in te richten als zijn werkruimte. Hans pakt de gitaarkoffers erbij en zet de gitaren en basgitaren in de rekken. Iedere gitaar op deze tournee heeft een vaste plek in het rek zodat Hans blind de gitaar met de goede stem-

ming uit het rek kan pakken voor de juiste gitarist.

14:00 Hans begint met het uitpakken en aansluiten van de pedalboards. Alle pedalen worden secuur afgesteld. "We zetten de pedalboards alvast vooraan op het podium ondanks dat het voorprogramma nog moet spelen, omdat we straks nog een soundcheck hebben die zo echt mogelijk moet zijn. Na de soundcheck zetten we ze aan de kant." Ook de versterkers worden naar de goede plek gebracht en aangesloten.

15:00 Het vervangen en stemmen van de snaren kan beginnen. "Snaren stemmen terwijl je niet aan het opletten bent is net als seks met je vriendin terwijl je ergens anders aan denkt: dat gaat fout. Normaal zet ik tijdens dit werk mijn iPod op, steek wat wierook aan en maak er zo mijn rustmoment van de dag van."

16:30 De band komt het podium op voor de soundcheck. Zanger-gitarist Steven Wilson is niet tevreden over de klank van zijn akoestische Babicz gitaar. "Het klinkt alsof er ergens

een storing zit. Iets klopt er niet!", stelt hij. Dat is het moment waarop Hans naar voren komt om te kijken wat er aan de hand is. Het eerste wat hij probeert is het verwisselen van de batterij van de preamp. Dit blijkt niet de oplossing te zijn. "Er zit echt vervorming in", stelt Wilson, waarop hij voor de grap een stukje Motörhead speelt. Samen met John Wesley besluit Hans dat de EQ van het element aangepast moet worden, wat de oplossing blijkt.

19:45 Al voordat het voorprogramma

Pure Reason Revolution begint is Hans alweer terug op het podium. Deze band kampt tijdens de show met veel technische problemen, waaronder een versterker die niets meer doet. Ondanks dat Hans niet voor de band werkt haast hij zich om een reserveversterker uit te pakken. John Wesley stelt echter voor dat de band zijn versterker gebruikt die al klaar staat voor gebruik. Tijdens de rest van de show stemt Hans nog snel een laatste keer de belangrijkste gitaren.

20:45 In hoog tempo helpt Hans

samen met de rest van de crew de spullen van het voorprogramma van het podium af te halen, waarna hij de pedalboards vooraan op het podium zet. Vlak voordat Porcupine Tree het podium opkomt, vervangt Hans nog snel de batterij van een tuner.

21:15 tot 23:15 Tijdens de hele show zorgt Hans dat alle gitaren goed bestemd blijven. De gitaristen van Porcupine Tree wisselen vaak van instrument en de gitaren die Hans na een wissel mee terug neemt stemt hij bij en zet hij terug in het

rek. Van een gitaar die niet meer nodig is veegt hij de snaren en de body schoon, waarna hij de gitaar terug stopt in de koffer. Halverwege de show rent Hans op aangeven van Steven Wilson snel het podium op om een los stekkerkje op het pedalboard aan te sluiten. Verder verloopt de show vlekkeloos.

23:15 Na het optreden ruimt Hans met de rest van de crew het podium leeg en worden alle spullen weer in de trailer gezet. Om half 1 zit de werkdag van Hans erop.

Mee naar optredens

- Laptop
- Ultracase techbox
- Ultracase gitaarrekken
- Peterson Strobflip en Strobostomp stemapparaat
- Korg DT-10 stemapparaten
- Sennheiser IEM 300 G2 in-ear monitorsysteem
- Ultimate Ears UE7AMB Pro oordoppen
- Leatherman Wave reparatietang
- Ledlenser zaklampje
- Gereedschap en reparatiemateriaal als: minischroevendraaiers, zadelvlijen, schuurpapier, houtlijm, soldeerbout, multimeter, zipties, klittenband, secondenlijm, signaal- en stroomadapters, zekeringen
- Minder voor de hand liggend: lucifers, aluminiumfolie en de rode rubbertjes van Grolsch beugelflessen (als straplock)

beeld over de intonatie en de actie. Dat is soms moeilijk, omdat het bijvoorbeeld om drie cijfers achter de komma gaat, maar ook weer makkelijk omdat het concreet is. Met hem praat ik er zo over. Aan Steven vraag ik of hij de gitaar goed gestemd vindt en of hij blij is met de gitaar. Hij is wel heel precies. Hij zal direct horen of iets goed is of niet. Qua versterkers en pedalen stelt hij het ook allemaal zelf af en ik zorg dat het zo ingesteld blijft. De instellingen op de pedalen zijn helemaal hun instellingen."

Gaan er vaak dingen fout tijdens de shows?

"Uiteindelijk zijn we allemaal mensen en er kunnen dingen fout gaan. Sommige dingen zijn dan echt mijn fout. Ik heb het wel eens voor mekaar gekregen om een gitaar te geven die voor dat nummer verkeerd gestemd was. Dan krijg je dus dat het nummer gestopt wordt of dat de gitarist het wel door heeft, maar kundig genoeg is om daar omheen verder te gaan. Dat is een keer bij Within Temptation gebeurd en een keer bij Porcupine Tree. Bij Porcupine Tree was het

dan na de show: 'Hans, dat moet je niet meer doen, hè!' Maar bij Within Temptation werd het nummer gestopt. Het was de tweede show van de tour en ik had op te setlist wat verkeerde aantekeningen gemaakt, dus had ik de hele band verkeerd gestemde gitaren gegeven. Het ging fout en de band kon er niet omheen werken, dus moesten ze het nummer stoppen. En dan in dertig seconden de gitaren onwisselen en verder met het nummer. Als ik een fout maak zal het publiek niet weten dat het mijn fout is. Maar de band wordt er op aangekeken, dus doe ik extra mijn best om hen geen modderfiguur te laten slaan. Als je te vaak fouten maakt en te vaak dezelfde, gaan ze opzoek naar iemand anders. Ik kan me niet voorstellen dat je om één valse gitaar ontslagen wordt. Misschien bij Metallica of zo. Daar heb ik wel verhalen over gehoord. Als je feedback hoort of als het monitorgeluid niet goed is afgesteld, betaal je als technicus een boete."

Wat doe je als er tijdens de show iets kapot gaat?

"Die stille kracht achter de schermen, dat is meer wat voor mij"

"Het hangt er vanaf wat er kapot is of ik het zelf kan maken. Als de hals gebroken is moet de gitaar natuurlijk terug naar de fabriek. Simpele dingen als een gebroken snaar of een kapotte stemmechaniek maak ik altijd zelf. En de elektronica in de gitaar ook waar nodig. Ik heb al vaak genoeg potmeters en jackuitgangen vervangen. Ik heb nog nooit elementen hoeven te vervangen, maar als het nodig is, doe ik dat. Als ik iets niet weet, zoek ik het wel op. Ik heb de handleidingen altijd bij mij en kan ook op internet om iets op te zoeken. Dat doe ik ook gewoon tijdens de show via het draadloze netwerk op het podium.

Bij een tour die ik met voormalig Megadeth-gitarist Marty Friedman deed, was opeens de potmeter van gitarist Ron Jarzombek vastgelopen. Die gitaar was nog geen twee weken oud. Dat was tijdens de show in de Boerderij in Zoetermeer. Het enige wat ik kon doen, was tijdens het optreden uit een reservegitaar die helemaal niet gebruikt werd een potmeter trekken. Die heb ik in die andere gitaar gesoldeerd en twee nummers later kon hij die weer gebruiken. Het is af en toe wel heel zwaar werk, maar als je het dan voor mekaar krijgt, is de voldoening ook wel dubbel zo groot. Die show was voor mij wel een van de leukste optredens die ik ooit heb gedaan, ondanks dat wel ongeveer alles fout ging wat er fout kon gaan. Het begon met een kapot pedaaltje van de bas-

sist. Eerst was het volume veel te laag en na wat geknutsel was het ineens te hoog. Na een half nummer hadden we de originele situatie weer terug. Leuk begin van een optreden! Toen kwam dus die vastgelopen potmeter en terwijl ik die aan het repareren was, brak Marty een snaar, voor het eerst tijdens de tour. Dat was gewoon een kwestie van de reservegitaar aan hem geven, snaren vervangen en klaar. Probleem opgelost. Twee nummers later sloeg de drummer in één keer dwars door z'n snaredrum heen. Ik was toen ook drumtech, dus moest ik het oplossen. Er was een reserve snare, maar die was niet goed genoeg voor de rest van de show. De microfoons waren ook heel onhandig aangesloten op de snare, dus moest ik terwijl hij drumde maar dingen zien los te trekken en dan heel snel een wissel doen tussen twee nummers in. Ik heb hem toen voor een half nummer maar even die andere snaredrum gegeven en van de goede snare heb ik toen heel snel het vel moeten vervangen. Omdat er zoveel problemen waren die allemaal wel opgelost zijn, was het een van de leukste shows die ik heb gedaan. Je hoopt er natuurlijk op dat dingen nooit fout gaan, maar als dingen fout gaan is het de bedoeling om het zo snel en goed mogelijk op te lossen. Het is heel veel improviseren, maar dat is nou juist het leuke eraan. Improviseren en twee minuten later je duim omhoog kunnen steken naar de muzikanten om te laten zien dat het in orde is. Het was helemaal fout, maar het is nu weer goed. Dan weet je gewoon waar je het voor doet."

Website: <http://surrealm.net>

Wil jij kans maken op een van twee setjes door Steven Wilson gebruikte snaren met daarbij een plectrum van beide gitaristen en de bassist van Porcupine Tree? Stuur dan voor 15 september een mailtje met je adresgegevens naar info@gitarist.nl. Uit de inzenders trekken we twee gelukkigen.

